

Gedeelte van Interview Cees Quakelaar met Ilja Kamerling en Marit Buddenbaum

10 oktober 2014

Ik heb zelf als eerst gevaren, ik heb verschillende schepen gehad...op een heleboel tankers gezeten. ..dat was altijd bij kennissen, dikwijls.

Mijn vader was hier bakker op Hansweert, en [mijn vrouws] vader ook, we waren hier concurrenten, enne ja uhm, haar vader had twee parlevinkers in dienst, enne die verkochten allebei brood op de sluis. En mijn vader had eerst een mens in dienst. Ik had eerst gevaren en toen na m'n diensttijd ben ik Parlevinker geworden. Toen heb ik gevaren tot 1975, toen ging het kanaal open in Rilland en de Kreekraksluis, en toen heb ik eerst nog een jaar hier op deze sluis gewerkt, maar toen kregen we ons ontslag omdat er een sluis dicht ging omdat het niet meer druk was. En parlevinken ging toen niet meer, want de meeste klanten, die voeren toen langs die kant, ja.

Vroeger had je hier 13 cafés...en vier bakkers en vier slaggers en een stuk of vijf kruideniers en groenteboeren en van alles en nog wat. Er waren allemaal winkeltjes hier zo. En nou zijn er nog twee of drie winkeltjes.

Hansweert voor de Tweede Wereld Oorlog

Vroeger als je van Hansweert ging naar Rotterdam of naar Dordt dan ging je altijd met de telegraaf, of naar Antwerpen. Dat was nog sneller dan met de trein. Die hadden ook passagiers accommodaties. En dan gingen ze, hier waren er heel veel door die vluchtelingen natuurlijk, met familie in Antwerpen. Want ja dat was allemaal gemengd, en ja, er waren er zoveel blijven hangen toen. Dus dan gingen ze op familiebezoek met de telegraaf mee. Kwamen ze de andere dag terug, of wjnkelen in Antwerpen, dat deden ze ook, dan gingen ze met de telegraaf mee, bleven ze slapen bij de familie en de andere dag kwamen ze terug met de telegraaf. Die kwam elke dag langs. Maar ja, dat is allemaal over natuurlijk. Vroeger voer de veerboot hier zo en dan had je een trammetje, een tramverbinding met hier Hansweert aan de ene kant, ja als je hier de weg weet dan zou je 't nog weten, maar er is zo veel afgebroken hier. En dan ging dat trammetje langs deze kant, en dan over de Schoorse brug, er was in Schore ook een brug, en naar station Vlakte.

I: maar kunt u wat vertellen, want uw vader was ook al parlevinker?

Q: M'n vader niet, m'n vader was wel bakker, maar die was geen parlevinker. Maar m'n opa, bijna alle families, iedereen, zeker voor de oorlog, als je dan zonder werk kwam, dan gingen ze proberen aardappels te verkopen aan de schippers, dan was je ook parlevinker maar ja dan was je geen officieel parlevinker. En ruilhandel dat was er vroeger heel veel. Dan ruilde ze aardappels voor kool bijvoorbeeld. En dat deden er heel veel van Hansweert. Die lagen dan allemaal aan de kant en dan zagen ze mekaar, zagen ze mekaar in het cafe natuurlijk, 'moet je niet ruilen, van dit of dat?' En dan deden ze dat. En dat hadden er heel veel gedaan, en als er dan geen werk was, werkten ze bij een boer, en als er dan [daar] geen werk was, dan gingen ze proberen wat de verkopen.

Q: Nou, he nou, maar officieel mocht het niet natuurlijk. Dan deden ze dat achter, dat was allemaal een beetje illegaal. En op de sluis daar liep politie, er liep marechaussee, douane liep er; douane waren natuurlijk de gevaarlijkste. Want die wouden alles hebben dat er wat gebeurt natuurlijk. En die wisten dat ook wel.

Parlevinker vereniging in Hansweert

M: Waren de officiële parlevinkers ook degene die lid waren van de parlevinkersvereniging?

Q: Nee, nee wij hadden wel een vereniging hierzo, de Hansweertse Parlevinkersvereniging. Maar dat is, dat stelde niet veel voor, we hadden dan een vlag, en één keer per jaar een feest en dat was het. En we hadden een paar keer een reisje gedaan. En dan zondags altijd natuurlijk en dan gingen we met de bus, twee keer zijn we naar Nijmegen geweest...Dan was het een bus vol Parlevinkers, en dan Zondagsmorgens weg, en dan het eerste café in Brabant moesten ze stoppen hè.

Dan moesten ze flink innemen en dan de oliebaron die gaf dan meestal een beetje poen, die oliehandelaren die hadden meer poen en die gaf dan, die gingen meestal zelf niet mee, wel personeel ervan. En dan zeiden ze ja, hier dan krijg je een rondje, en dan kregen ze honderd of zo, gulden mee...het was meer een feestclub als een vereniging natuurlijk. We deden ook, uit de kas deden ze altijd mee aan de Belgische loterij. Aan de Belgische, ja aan de koloniale loterij zeiden ze dan vroeger. En een keer heeft [de vereniging] vijftigduizend frank... toen, nog 35 honderd gulden [gewonnen] en toen gingen ze verdelen natuurlijk in het café en toen was er al een deel, een deel weg.

Dorp-kanaal-sluis

I: Merkte u, toen u jong was misschien op school al of later, heeft u erg gemerkt, of er een scheiding was tussen het dorp en de mensen die op de sluis werkte?

Q: nee, dat was allemaal door mekaar, dat was allemaal bijna familie van mekaar ook. Maar sluiswachters en enkele douanes en marechaussee niet. Dat waren meestal [mensen] van buitenaf. Want die kwamen hier maar een jaar of 3 a 4. .. en dan werden ze weer overgeplaatst. Enkel die op die bootjes zaten...die waren meestal van Hansweert, maar de meeste kwamen ergens anders vandaan. Veel van Zuid Vlaanderen zaten er hier altijd, en veel uit Brabant, en Limburgers, maar als die dan promotie maakte, meestal na zo'n 3 a 4 jaar, dan moesten ze weer [weg]

.. dat was verplicht bij de douane omdat ze anders, bij de douane moesten ze niet te vertrouwd zijn natuurlijk. Dan wisten ze natuurlijk precies wanneer je dienst had ..en nou was dat, op Hansweert viel dat wel mee natuurlijk, maar bij de grens, bij die boten en Zeeuws Vlaanderen was dat heel veel erger natuurlijk als bij ons.

Werken als parlevinker

Ik reed tassen en een mand. En daar ging dan van alles in en dan ging ik naar de sluis, de schepen langs, "koeken of brood, brood of koeken"? Proberen te verkopen, en dan zeiden ze of ja of nee

natuurlijk. Dus ik had eigenlijk geen vaste klanten. Een enkeling die ik dan wel eens wat anders bracht, maar meestal niet. Ik zat meestal in het vrije werk. En ja, dan had je de ene keer, als je mist had gehad dan ging het slecht, en als het druk was de andere dag dan had je soms te kort. Dan ging je wel eens bij een collega, hadden jullie nog wat want ik had niks meer.

Tot 1975 en toen ben ik hier zo op de sluis gegaan. En toen hebben ze deze sluis, daar was te weinig werk voor zeiden ze, en die is toen dicht gegaan en toen kregen we ons ontslag en nou ja, toen had ik nog een jaar bij het spoor, bij de spoorwegen en nou ja toen, toen, ik had al mijn diploma's van de sluisen inmiddels, en toen ben ik op de Kreekrak begonnen. In de tussentijd ben ik nog verkeersleider in Wemeldinge geweest. En ik ben met 57 met pensioen gegaan, vervroegd want ik was in over functie.

Vroeger had je dikwijls een dubbelfunctie dat was er waren veel parlevinkers die waren kruidenier voor een kruidenier of bakker voor een bakker maar die hadden een café, dus dan deed de vrouw een café. Dus ja dan had je baat aan die mannen die in het café kwamen, en dat gebeurde vroeger heel veel. Want hier zo had je de grens, en in de winter mochten ze maar inklaren van licht naar licht, of van donker naar donker, het is maar hoe je het bekijkt, en later, nu kijken ze er niet zo glad meer op. Maar vroeger als het donker was...dan ging de douane niet meer aan boord, en ze moesten aan boord de stempels geven. De procedure was zo: Dan kwam je van Antwerpen, dan ging de schipper met z'n papieren naar de wal, die ging naar de Kolmex, de expediteur, en die maakte dan die papieren klaar en dan moest die schipper daar op wachten en die ging dan naar het douanekantoor, die moest er een stempel op geven en dan ging die aan boord en dan kwam de douane met een bootje - die voer dan van schip naar schip, omstebeurt ging dat - en die kwam dan kijken of dat het klopte, en dan kregen ze er een stempel op en dan mochten ze pas schutten. En ze moesten dus wachten totdat ze die laatste stempel kregen, en die douane, die werkte vroeger maar van licht naar licht.

In de zomer van 6 uur tot 10 uur, maar in de winter van 8 tot 5, en ja, dan lagen die schippers hier zo en ja, dan werd het het cafe natuurlijk...die cafés zaten helemaal vol, want vroeger ja dan bellen ze, en dan weten ze waar of dat je zit. En vroeger, wie had er telefoon? Aan boord? Aan boord geeneen, en dan moesten ze telefoneren, dus iedereen moest telefoneren. Even telefoneren, dat was altijd de mooiste moest dat er was hè.. Dan gingen ze om 6 uur telefoneren, en dan kwamen ze 's nachts om 12 uur terug.

I: was er nou, van de 13 cafés, was er nou een echt een beetje het stamcafé van de parlevinkers, of van de mensen die hier werkte?

Q: Wij kwamen, wij zaten, wij kwamen overal. De ene keer dan kwam je bij, dat lag aan de klanten he, maar wij zaten bovenop de dijk, daar had je, daar hadden wij het stamcafé. Maar een ander die zat liever in het dorp, maar we komen overal, als je parlevinker was kwam je overal.

I: ja, en was daar dan ook een beetje klantenbinding?

Q: Nou, dat was geen klantenbinding, maar je ging daar zitten bij je klanten, dus dan moest je daar afrekenen of ja dan zeiden ze, ja we zitten daar zo, breng het maar aan boord en kom dan maar afrekenen. En als dat zo zat dan ging je daar afrekenen, dus ja, dan kon dan wel eens vroeg of laat worden weet je wel...